

BEANTWOORDING RAADSVRAGEN

Nummer : 132-153
Onderwerp : Rekenkameronderzoek Duurzaamheid en energiearmoede Waterland
Portefeuillehouder : Astrid van de Weijenberg
Datum : 28 februari 2024

Vragen van de fractie van D66 aan het college van burgemeester en wethouders (ingezonden op 16 februari 2024) en beantwoording daarvan door het college van burgemeester en wethouders in cursief.

Toelichting:

Onze fractie heeft behoefte aan een collegereactie inzake het reeds gepresenteerde RKC-onderzoek dat gaat over duurzaamheid en energiearmoede. Daarom hebben wij onderstaande vragen. De collegebeantwoording betrekken wij graag in de discussie over dit rapport, die staat gepland voor de voorbereidende raad van 29 februari 2024.

Vraag 1

U heeft net als wij kennis kunnen nemen van de feitenrapportage opgesteld door CE Delft. Hoe hebt u dit rapport gelezen en wat is hierop, in algemene zin, uw reactie?

Antwoord 1

In algemene zin kunnen wij ons vinden in de feiten en conclusies zoals deze gepresenteerd zijn in de feitenrapportage. Een belangrijk deel van de bevindingen hebben wij reeds intern al geconstateerd en waar mogelijk opgepakt. Voor de overige bevindingen geldt dat wij momenteel bekijken hoe wij hier opvolging aan kunnen geven. Dit moet onder andere resulteren in een Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid waarin concrete doelen, projecten en maatregelen worden benoemd.

Vraag 2

Er wordt een zestal aanbevelingen gedaan richting college en een drietal aan de gemeenteraad. Onderschrijft u de conclusies en aanbevelingen van het rapport?

Antwoord 2

De conclusies en aanbevelingen aan het adres van het college onderschrijven wij, met uitzondering van de onder antwoord 3 genoemde punten. Het is aan u als gemeenteraad hoe u om wil gaan met de conclusies en aanbevelingen die uw rol betreffen. Wij zullen u als college hierin faciliteren.

Vraag 3

Kunt u per aanbeveling aan het college van B&W (pagina 6) aangeven:

- of u deze aanbeveling overneemt, zo nee, waarom niet?
- zo ja, op welke wijze u deze aanbeveling concreet zult gaan doorvoeren?
- zo ja, binnen welke termijn u deze aanbeveling heeft doorgevoerd?
- zo ja, op welke wijze u hierover terug rapporteert richting de raad?

Antwoord 3

Aanbeveling 1: Deze nemen wij over.

Aanbeveling 2: Deze nemen wij over. Wij zijn van plan om te onderzoeken welke concrete (tussen)doelen vastgelegd kunnen worden.

Aanbeveling 3: Deze nemen wij mee in de Uitvoeringsagenda.

Aanbeveling 4: Deze nemen wij niet over. Inwoners met energiearmoede moeten zo snel mogelijk hulp krijgen bij het verlagen van hun energierekening. Door capaciteitsgebrek lukt dit nu niet altijd optimaal. Het opstellen van een visie betekent dat wij onze capaciteit niet kunnen inzetten voor het uitvoeren van projecten waarmee de doelgroep geholpen wordt. Daarom willen wij de uitvoering prioriteit geven.

Aanbeveling 5: Deze nemen wij over. Wij beseffen dat de energietransitie een integrale uitdaging is, waarbij verschillende disciplines moeten worden betrokken. Dat gebeurt nu ook, hoewel er altijd verbetering mogelijk is.

Aanbeveling 6: Wij staan hier positief tegenover en zullen hierover in overleg gaan met onze partner WelzijnWonenPlus. Zij voeren het energiecoachproject uit voor onze gemeente. Binnen het bestaande project bestaat er wel de mogelijkheid voor bewoners om hulp te vragen voor het installeren van energiebesparende middelen.

De meeste van deze aanbevelingen zullen verwerkt worden in het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid. Dat moet nog in 2024 gereed zijn. Dit Uitvoeringsprogramma zal uiteraard met de gemeenteraad worden gedeeld.

Vraag 4

Bent u bereid om de gemeenteraad te voorzien van een jaarlijkse voortgangsrapportage m.b.t. duurzaamheid- en energiearmoedebeleid?

Antwoord 4

Voor het energiearmoedebeleid is een dergelijke voortgangsrapportage reeds in ontwikkeling. Wij zijn voornemens om op termijn ook voor de rest van het duurzaamheidsbeleid een voortgangsrapportage te maken.

Vraag 5

Bent u bereid om met een voorstel richting raad te komen waarin u de kaders van een dergelijke voortgangsrapportage, inclusief prestatie-indicatoren (zie ook aanbevelingen/conclusies), uiteenzet? Zo ja; op welke termijn kunnen wij dit voorstel verwachten? Zo nee; waarom niet?

Antwoord 5

Wij zullen een voortgangsrapportage voorbereiden en deze naar uw gemeenteraad sturen. Het format van de voortgangsrapportage is dynamisch. Als uw gemeenteraad behoefte heeft aan meer of andere informatie, dan kunnen wij de voortgangsrapportage daarop aanpassen. De opzet van de rapportage hangt ook af van het nog op te stellen Uitvoeringsprogramma.

Vraag 6

Hoe ziet u de toekomstige dekking van het duurzaamheidsfonds? Is het uw intentie om dit fonds te continueren zodra de incidentele dekking stopt? Bent u het met ons eens dat een voortzetting van dit fonds met structurele dekking noodzakelijk is?

Antwoord 6

We onderschrijven de conclusie uit het Rekenkamerrapport dat de verduurzamingsopgave gebaat is bij structurele middelen. Tijdelijke (Rijks)regelingen zijn meestal geormerkt, waardoor deze vaak niet breed inzetbaar zijn. Bovendien maakt dit het gemeentelijke beleid afhankelijk en reactief ten aanzien van de beschikbaarheid van financiële middelen. Het is echter aan u als gemeenteraad om structurele dekking van het Duurzaamheidsfonds, en het bredere duurzaamheidsbeleid, mogelijk te maken.

Vraag 7

Wat is de status van de transitievisie warmte? Er zijn drie wijken geselecteerd die kansrijk zijn om aardgasvrij te worden. Hoe staat het met de wijkgerichte uitvoeringsplannen en wanneer levert u deze op?

Antwoord 7

De Transitievisie Warmte is opgesteld in 2021. In de Transitievisie zijn drie startwijken aangewezen: Markgouw (warmtenet), Wagengouw (all-electric aanpak) en Watergang (bewonersinitiatief). De inspanningen van de gemeente hebben zich in de laatste periode vooral gericht op de onderzoek van een mogelijk warmtenet in Markgouw. Het onderzoek bevindt zich in een afrondende fase. In de wijk Watergang is het bewonersinitiatief inmiddels goed op weg om de eerste woning aan te sluiten. De financiering vormt hier een knelpunt. Wij onderzoeken hoe we het initiatief kunnen ondersteunen, mede gelet op het ontbreken van een gereserveerd budget en de algemene subsidieverordening. Naast deze ontwikkelingen is Urgenda in de wijk Ringshemmen aan de slag gegaan met een wijkaanpak. Urgenda begeleidt een groep bewoners die zogeheten no-regret maatregelen willen treffen (zoals vloerisolatie en HR++ glas). De gemeenteraad wordt binnenkort in een breed RID geïnformeerd over de voortgang van de Transitievisie Warmte. Inmiddels hebben we 1 fte extra aangetrokken om vorm te geven aan de uitvoering van de warmtetransitie in Waterland. In 2024 zal er een plan van aanpak worden opgesteld voor de wijkuitvoeringsplannen en zullen voor Markgouw de voorbereidingen starten voor een wijkuitvoeringsplan, gebaseerd op het genoemde onderzoek.

Vraag 8

Er zijn prestatieafspraken gemaakt met corporaties m.b.t. zonnepanelen op hun woningen. Op welke wijze worden deze afspraken gemonitord? Is er in de afgelopen jaren een toename geweest van het aantal zonnepanelen op coöperatie woningen? Zo ja; kunt u de cijfers waaruit dit blijkt met de raad delen? Zo nee; hoe weet u dan of deze prestatieafspraken nut hebben?

Antwoord 8

De prestatieafspraken worden afgesproken voor de duur van 5 jaar, waarbij we elk jaar een jaarschijf opstellen. In de jaarschijf wordt aangegeven wat elke partij doet. Voor 2024 is dat als volgt:

- *Wooncompagnie: continueren van het aanbrengen van warmtepompen, isolatie en zonnepanelen. In aantallen gaat het om 12 woningen dakisolatie, 12 woningen warmtepomp, 12 woningen zonnepanelen en 188 woningen isolatieglas. Verder onderzoekt Wooncompagnie mogelijkheden om vooroorlogs bezit te verduurzamen, zoals de monumentale houten woningen op Marken.*
- *Intermaris: verduurzaamt in 2024 10 woningen aan het Zuideinde. Maakt daarnaast een plan voor het verduurzamen van haar laatste drie woningen met E, F of G-label.*
- *Doorlopend: Bij renovatie zorgen voor minimaal energielabel B en zonnepanelen op geschikte daken.*

Een groot deel van de coöperatiewoningen heeft op dit moment al energielabel B. We komen er in een memo bij u op terug in hoeverre er sprake is geweest van een toename van het aantal zonnepanelen op coöperatiewoningen.

Vraag 9

Uit het rapport blijkt dat voor ca. 17% van de gebouweigenaren (o.a. bedrijfsgebouwen) geen duurzaamheidsbeleid wordt gevoerd. Bent u bereid om voor deze gebouweigenaren ook duurzaamheidsbeleid te ontwikkelen? Zo ja; op welke wijze gaat u dit invullen? Zo nee; waarom niet?

Antwoord 9

Wij zijn voornemens te inventariseren welke hiaten er momenteel in het beleid zitten en hoe wij deze weg kunnen nemen. Dit zal worden meegenomen in het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid. Momenteel valt daarom nog niet te zeggen voor welke specifieke groepen er maatregelen worden genomen. Niet alle doelgroepen kunnen met het bestaande duurzaamheidsbudget worden bediend. Hierin zijn wij dus ook afhankelijk van besluitvorming door uw gemeenteraad.

Vraag 10

Vanuit het duurzaamheidsfonds zijn slechts vier aanvragen m.b.t. klimaatadaptatie toegekend. Bent u het met ons eens dat dit teleurstellend is? Op welke wijze gaat u deze subsidiemogelijkheid beter onder de aandacht brengen bij onze inwoners?

Antwoord 10

We onderkennen dat het aantal aanvragen binnen het Duurzaamheidsfonds voor maatregelen gericht op klimaatadaptatie laag is, vergeleken met andere soorten maatregelen (zoals isolatie). We hebben er daarom voor gekozen om de maatregelen gericht op klimaatadaptatie daarom bij de openstelling van het Duurzaamheidsfonds in 2024 niet langer op te nemen op de lijst met maatregelen waarvoor subsidie kan worden aangevraagd. Naast de mogelijkheid van het optuigen van een aparte gemeentelijk regeling, waarbij het de vraag zal zijn of daar dan wel meer aanvragen zullen worden ingediend, zien wij ook mogelijkheden bij derden. Zo heeft de stichting Duurzaam Waterland een regeling, waarbij inwoners subsidie kunnen aanvragen voor bijvoorbeeld de aanleg van een groen dak, de aanschaf van een regenton en het verwijderen van tegels uit de tuin. Ook scholen kunnen subsidie aanvragen voor het vergroenen van het schoolplein.

Vraag 11

In uw collegeprogramma heeft u aangekondigd met een plan ter bestrijding van energiearmoede te komen. Dit zou in het najaar van 2022 opgeleverd worden. Waarom heeft u dit plan niet opgeleverd en op welke termijn kunnen wij dit plan alsnog verwachten?

Antwoord 11

Wegens hoog verloop onder personeel is het helaas niet gelukt om met een plan ter bestrijding van energiearmoede te komen. Er is daarom voor gekozen om uitvoering te geven aan een aantal projecten op het gebied van energiearmoede, ook vanwege enorme stijging in de energieprijzen en de noodzaak om de doelgroep snel hulp te bieden. De noodzaak om snel hulp te bieden is er nog steeds. Daarom zijn wij niet voornemens om een overkoepelende visie of plan op te stellen. Zie voor een verdere toelichting antwoord 3.

Vraag 12

Op welke wijze heeft u de maatregelen ter bestrijding van energiearmoede de afgelopen periode onder de aandacht van onze inwoners gebracht? In het rapport wordt aangegeven dat u in november 2023 bent gestart met actieve promotie van de regelingen.

Antwoord 12

In het voorjaar van 2023 zijn wij gestart met een drietal projecten ter bestrijding van energiearmoede. Dit betrof de witgoedbonnenregeling, de vrijwillige energiecoaches en de mogelijkheid energiebesparende middelen te bestellen ter waarde van 75 euro. De groep inwoners die hiervoor in aanmerking kwam (inwoners die tot 120% van het sociaal minimum inkomen verdienen) heeft hierover een persoonlijke brief ontvangen. Daarnaast zijn bovengenoemde maatregelen via de gemeentelijke communicatiekanalen (website, sociale media) en lokale en regionale pers onder de aandacht gebracht. In november 2023 zijn de projecten 'energiecoaches' en 'energiebesparende maatregelen' opnieuw onder de aandacht van de doelgroep gebracht, om zo het gebruik ervan een nieuwe stimulans te geven. In aanvulling hierop is in samenwerking met omroep PIM ook een videoreportage opgenomen en gedeeld.

Vraag 13

Waarom zijn de kosten voor energiecoaches (pagina 12 rapport, tabel 3) niet bekend bij CE Delft? Wat zijn hiervoor de kosten geweest?

Antwoord 13

Het totaalbudget van € 31.000,- bestaat uit €27.040 aan personeelskosten en €3.000 aan trainings- en materiaalkosten. Omdat de laatste post iets hoger kan uitvallen is gekozen voor afronding naar boven. De samenwerking werd in principe aangegaan voor één jaar. De bedragen zijn gebaseerd op deze looptijd. De personeelskosten zijn berekend via het vaste uurtarief van WelzijnWonenPlus. Dit geld wordt gebruikt voor het aanstellen van een vrijwilligerscoördinator voor 8 uur per week. Deze persoon verzorgt de backoffice en de aansturing van de vrijwilligers voor de gemeente Waterland. De vrijwilligers ontvangen een professionele training, kleding en een aantal materialen zoals tochtstrips. Daarnaast ontvangen zij een onkostenvergoeding. Het totaalbudget van € 31.000,- is dus volledig besteed aan proceskosten. Voor de huidige winterperiode zijn extra vrijwillige energiecoaches in opleiding. Het is ons niet duidelijk waarom CE Delft aangeeft dat deze kosten niet bekend zijn, aangezien wij deze informatie via de gevraagde route hebben aangeleverd.

Vraag 14

Vanaf 2023 krijgen gemeenten van het Rijk CDOKE-gelden. Voor ons gaat het hier om ca. 340.000 euro per jaar. U mag deze middelen structureel opnemen in de begroting voor de jaren 2024-2027.

Heeft u deze middelen structureel in de begroting opgenomen?

Zo ja; op welke wijze gaat u deze middelen inzetten?

Zo nee; waarom niet?

Antwoord 14

Het bedrag is in de begroting opgenomen met de Najaarsnota 2023. In de Voorjaarsnota zal het budget voor 2024 worden verwerkt. Voor 2023 is zijn de CDOKE-gelden gebruikt om de loonkosten van 1,5 fte te dekken. Daarnaast is het COUP-rapport over het aanpassen van de welstandsnota uit het budget gedekt. De komende tijd zullen we in kaart brengen hoe we het volledige budget gaan besteden. Voorziene kosten voor 2024 zijn: projectkosten Duurzaamheidsfonds (in nieuwe opzet hoger dan begroot) en projectkosten Nationaal Isolatieprogramma.

Vraag 15

Er wordt een onderzoek van de ROB aangehaald waaruit blijkt dat kleine gemeenten zo'n 8 tot 9 FTE extra nodig hebben voor goede uitvoering van klimaatbeleid. Is een dergelijke uitbreiding van formatie voor onze gemeente ook nodig? Zo ja; op welke wijze gaat u extra FTE's realiseren? Zo nee; hoe veel FTE is er dan wel nodig en waarop baseert u dit?

Antwoord 15

Momenteel is het lastig om extra capaciteit aan te trekken, vanwege de grote vraag naar en het beperkte aanbod van gekwalificeerd en ervaren personeel op de arbeidsmarkt. De verwachting is dat dit voorlopig zo zal blijven. Ook andere gemeenten hebben met dit probleem te maken. Hierdoor staat een goede uitvoering van het duurzaamheidsbeleid onder druk. Inmiddels is het aantal FTE binnen onze gemeente uitgebreid naar 2,5 FTE. Vergelijkbare aantallen FTE zien we momenteel terug bij andere gemeenten van gelijke grootte.